

Dit is het verhaal van Toos Oostlander.

Mevrouw Tonia Kornelia Sentina van der Linden-Oostlander woont in Humanitas Acropolis, in Hillegersberg.

Haar ogen glimmen van plezier, als ze wacht op de vragen die haar gesteld gaan worden.

Ze weet nog heel veel van Capelle, toen het nog een rustig dorp was.

Ze is geboren in Nieuwerkerk aan de IJssel, in 1919.

Haar ouders waren Cornelis Oostlander en Adriana Treuren, beiden uit Capelle aan den IJssel.

Ze had toen al een ouder zusje, Margje.

Later kwamen daar nog Cornelis, Hendrika, Jacoba en Teunis bij.

Ze verhuisden al snel naar Capelle, naar de lage huisjes langs de buitenkant van de dijk, aan de Dorpsstraat. Dat huis huurden ze van Klaas van Es. Ook de families van der Graaf en Brussee woonden er.

Bij springvloed liep de benedenverdieping vol, het water stond onder het fornuis.

Aan de andere kant van de dijk stond het Koetshuis, nog een overblijfsel van het vroegere Slot van Cappelle.

Daar woonden haar opa en oma, de ouders van haar vader.

Toen oma overleden was ging Pieter er wonen, een broer van haar vader, en later Sentinus, ook een broer. Opa ging boven aan de dijk wonen, naast slagerij Snoei.

Omstreeks 1937 trok het gezin van Cornelis Oostlander in het Koetshuis.

Van wie ze het huurden weet mevrouw van der Linden niet meer, waarschijnlijk van de gemeente.

Vader Oostlander had eerst bij de guanofabriek gewerkt en was toen voor zichzelf begonnen als groentenboer.

Hij verbouwde zelf aardappels en kool op de landjes rond de boerderij. Een deel daarvan was in gebruik als volkstuin. Bewoners van de Oude Plaats hadden daar een stukje grond om groenten te telen. Daar stond ook het dievenhuisje, dat nu zo trots het Dief en Duifhuis en het Kleinste Museum van Nederland wordt genoemd! Er werd toen gereedschap in opgeborgen, en van duiven hadden ze nog nooit gehoord!

Wel zat duivenvereniging de Snelvlieger een tijdje in een van de schuren van het Koetshuis. Dat was in de tijd dat de familie van der Graaf er woonde. Later bouwden zij een eigen onderkomen onder aan de dijk, de Duivenkeet.

Met paard en wagen bracht Cees Oostlander zijn waren naar de klanten.

Ook boerde hij een beetje, er waren schuren op het erf en een hooiberg en ruimte genoeg voor varkens, geiten en kippen.

Haar school was lagere school nummer 1, op het dorp.

Dat betekende vier maal daags een wandeling over de dijk, met klepperende klompen.

Tot en met het 8ste leerjaar heeft ze daar gevolgd, ze zaten met zijn vieren in de klas. Toen moest er gewerkt worden, ze was 12 jaar!

“Eerst vond mijn moeder een dienstje voor me bij een familie aan de IJsselmondse Laan.

Dat waren erg christelijke mensen, maar toen ik eens een handdoek bij de verkeerde was had gestopt kwam er weinig christelijks uit!

Toen er weer een baby kwam moest ik thuiskomen om te helpen.

Daarna werkte ik vier jaar bij boer Piet van Capelle, de boerderij staat er nog, aan de waterkant, vlakbij het veer van de Vries, aan het begin van de Groenedijk.

Ook twee kleine daggelders huisjes zijn er nog, aan de binnenkant van de dijk.
Ik was er intern, ik sliep op een klein kamertje op zolder, dat was koud, in de winter.
's-Avonds nam ik de lampetkan, gevuld met water, mee naar boven, want ik waste me in de waskom die op een klein kastje naast mijn bed stond.
Op zaterdag moest ik me buiten wassen, in het boenhok voor de emmers en melkbussen, de enige luxe was een keteltje warm water.
's-Morgens om zes uur werd ik door mijn mevrouw gewekt.
Opstaan, om het fornuis aan te maken en water te pompen!
Daarna kreeg ik een kopje thee en een HALF beschuitje.
Dat moet nog een heel werk geweest zijn, om dat netjes door midden te krijgen!
Daarna aan het werk maar weer, emmers en melkbussen schuren!
Dan kwam het ontbijt, een boterham met schuifkaas, en een boterham met jam. De boer at gelijk mee, een lekker gebakken eitje.

Op de zolder waar ik sliep rook het lekker naar de appels en peren die daar opgeslagen waren.
Een enkele keer gebeurde het, dat mevrouw een appeltje schilde, en mij ook een halve gaf.
Het kwam nooit in me op er zelf een te pakken, dat zou ik niet durven!
In het huis ernaast woonde de familie Biert, die hadden ook een dienstmeisje.
Er waren twee kleine ramen op gelijke hoogte, daardoor maakten we wel eens een praatje.
Oppassen dat mevrouw er niet aankwam!
Ik heb er vier jaar gewerkt, ook de stallen moest ik boenen als in het voorjaar de koeien naar de wei gingen.
De boerin werkte wel altijd zelf mee, en ook de knecht.

Toen vond mijn moeder, achter mijn rug om, een nieuw dienstje voor mij, waar ik een gulden meer ging verdienen!
Ik was toen net jarig, 17 jaar werd ik, en ik kreeg een doosje lepeltjes van mijn mevrouw.
Dat was al iets bijzonders, en toen moest ik ook nog zeggen dat ik wegging, dat was moeilijk.
Het doosje werd uit mijn handen getrokken, en ik kon gaan!

Toen ging ik werken in Kralingen, bij de familie Diepenveen.
Die hadden een mooi, groot huis, vlak bij de Groene Wetering, het staat er nog.
Weer was ik intern, ik had om de veertien dagen een zaterdagavond, of een zondag vrij.
Wel was ik daar hoofd van de huishouding, er was nog een meisje en een werkster.
Mijn mevrouw gaf graag grote diners voor golfvrienden of mensen van de manege, want ze reed paard.
Ik mocht kooklessen nemen, ergens aan de 's Gravendijkwal, want ik kon helemaal niet koken! Maar daar heb ik het goed geleerd, en daar heb ik mijn hele leven veel plezier van gehad.
Ik moest er hard werken, de mooie damasten tafelkleden en servetten moesten "op de hand" gewassen worden. Het zilver gepoetst, het kristal opgewreven en het serviesgoed gesopt, maar ik had het er naar mijn zin.
Ik droeg een grijze jurk met een schort, maar als er gasten kwamen, soms moest ik wel koken voor twintig man, dan was ik in het zwart met een klein, wit schortje erover!
We moesten de jassen aanpakken, en dan kregen we wel eens een fooritje, soms tien cent!
Als mijnheer dat later hoorde kregen we van hem er een gulden bij.
Ik verdiende er 24 gulden per maand.
Die bracht ik dan op mijn vrije zondag thuis.
Mijn moeder stond al te wachten, ze verdwenen in moeders beurs, en ik kreeg een gulden zakgeld."

Al haar schaarse vrije tijd bracht ze bij haar familie in het Koetshuis door.
Ze weet nog best hoe het was.

“Door het achterhuis kwam je binnen.

Dan kwam je met een opstapje in een kleine kamer, met een bedstee.

Onder die bedstee werden de winteraardappels, en de kolen bewaard.

Dan kwam, met weer een opstapje, de keuken en daarna een mooie, grote kamer.

Daarachter nog een slaapkamer met een bedstee. Naast de bedstee een kast, als je daarvan de deur opendeed zag je een trap. Zo kon je naar de kelder, die liep onder het hele huis.

Achter in de kamer was een trap naar de zolder, die liep boven het hele huis.

Of we daar als kind speelden?

Ik kan me eigenlijk niet herinneren dat we ooit speelden.

Er moest altijd gewerkt worden.

Als je uit school kwam moest je kousen breien, elke dag een aantal “naadjes”.

Bonen afhalen, sokken stoppen, niets doen was er nooit bij.

Buiten waren schuren.

Daar hield mijn vader geiten, kippen en varkens. Er was een hooiberg.

Er stonden perenbomen en pruimenbomen.

Soms stonden we met een emmertje pruimen op Koninginnedag langs de weg, dan mochten we uitdelen, dat weet ik nog goed.

Er was een optocht, en alle kinderen mochten een pruim pakken.

Seringen hadden we ook, paarse en witte.

Vader sneed de takken af, we maakten er bossen van en zetten die in een emmer met water en we verkochten ze voor vijf cent een bos.

Toen ik op school in de achtste klas zat, hadden we om de beurt op vrijdag vrij.

Dan mochten we moeder helpen! Schoenenpoetsen bijvoorbeeld.

Wat waren we blij!

De kleren voor de zondag luchtten en afborstelen.

Soms een dag bij iemand anders werken. We gingen liever naar school!

In de stal was een rookkast, waar spek en worsten werden gerookt.

Vader had het over mooie, dure tegels die daar ergens waren, maar ik heb ze nooit gezien.

We woonden daar rustig en vrij, het water van de slotgrachten was vlakbij.

In de winter werd er geschaatst, vader zette een tentje neer met polkabrokken, chocolademelk en punch.

Ik heb er leren schaatsen op de buitengracht, achter een stoel.”

Toos Oostlander heeft gewerkt tot haar 24ste, toen is ze getrouwd met Arie van der Linden, een groentenboer.

Ze had hem leren kennen, toen ze op haar vrije avond, samen met haar vriendin Wies Romein, ging wandelen bij het veer van der Ruit. Daar verzamelden alle jongelui zich.

Op Krimpen aan den IJssel gebeurde ook zoiets, dus je kon altijd nog even overvaren als je geen aansluiting vond.

Een soort huwelijksmarkt, en er werd menig verbintenis gesloten.

Ook Toos en Arie kregen er verkering.

Ze gingen trouwen in de oorlog, dus aan een eigen huis viel niet te denken, er was woningnood!

Twaalf jaar hebben ze ingewoond bij iemand aan de Terbrechtse Weg, zelfs nog met drie kinderen.

Ze hadden er een kamer, een keuken en een slaapkamer, daar sliepen ze met zijn allen!

Toen het huis leeggemaakt moest worden, omdat de bewoners de ruimte terug wilden hebben, woonden ze nog een half jaar bij andere mensen in.

Een klant van haar man hielp hen uit de brand, maar toen kregen ze gelukkig een eigen huis aan de Fortunastraat.

Ze kregen 4 kinderen, 6 kleinkinderen en 2 achterkleinkinderen.

Ze zijn zestig jaar getrouwd geweest, en kregen bij die gelegenheid een telegram van de koningin.

In 1996 gingen ze wonen in Humanitas Acropolis, in een levensloop bestendige woning.

Arie van der Linden is er in 2005 overleden.

Mevrouw van der Linden is nu 92 jaar, en ze is nog actief, ze breidt mooie kleertjes voor haar achterkleinkinderen, of sjaals voor de groten.

En ze borduurt en puzzelt.

Ze eet soms beneden in het fraaie gebouw, ook koken ze met elkaar.

Met een aantal vrouwen in de keuken, de een schilt de aardappels, de ander maakt groenten schoon en iemand braadt het vlees. Zo lijkt het weer een beetje op vroeger.

Ze ontvangt haar familie die haar veel bezoekt.

Ze heeft nog veel foto's, ook nog een foto van haar huwelijk, toen ze langs het oude pad naar het gemeentehuis zijn gelopen.

Het koetshuis is allang verdwenen.

Nu heet het daar het Slotpark.

In 1955 is haar moeder overleden. Haar vader verhuisde toen naar een huis naast de touwbaan.

In 1975 is ook hij gestorven.

Na haar ouders woonde er de familie van der Graaf, tot 1965.

Eerst heeft het leeggestaan, daarna is het half afgebrand, en tenslotte gesloopt, in 1968.

Aan de muur hangt een grote foto, waarop ze met haar hele gezin bij het Dief en Duifhuis staat.

Daarop kun je zien hoe alles daar is veranderd, onherkenbaar, alleen het oude dievenhuisje vertelt nog een beetje hoe het vroeger was!

Opgetekend door Wil van Kooij-Seinstra. November 2011.